

5. Körzeti megbízotti szolgálat

5.1. A körzeti megbízotti szolgálat kialakulása

Az 1881-ben megalakult csendőrséget (Magyar Királyi Csendőrség) – amelynek tagjai razziák során minden alkalommal más-más településen láttak el szolgálatot – 1945-ben az Ideiglenes Nemzeti Kormány feloszlatta, és újrászervezte az egységes állami rendőrséget. Az *újrászervezte* kifejezés kellően adekvát, mert ezt megelőzően a magyarországi rendőrségeket az 1919. október 1-jén kihirdetett 5047. ME rendelettel már államosították.¹ Ennek köszönhetően

„a magyar rendőrség és a rendőrtisztképzés történetében kiemelkedő fordulatra 1920-ban került sor, amikor a vidéki rendőrségeket államosították, és létrehozták a centralizált Magyar Királyi Rendőrséget, majd szabályozták az állományviszonyokat és a feltölthető létszámot és kezdetét vette a rendőri szakoktatás belügyminiszeri rendeletek útján történő teljes körű, tervszerű kiépítése”.²

Az 5047/1919. ME rendeletet az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről szóló 1920. évi I. törvénycikk 10. §-a szentesítette, amely 1920. február 29-én lépett hatályba. Az egységes állami rendőrség létrejöttét tehát ekkortól számoljuk.

A szervezeten belül 1952-ben kialakították a „területfelelős” szolgálati rendszert, amelynek előfeltételeként felosztották a rendőrsők területeit. Az intézmény lényege az volt, hogy az egyes területfelelősök – a közrend és a közbiztonság fenntartása céljából, jellemzően kerékpárral – minden alkalommal azonos, a felelősségi körükbe tartozó településre és az ahhoz tartozó területre vonultak ki az egykori csendőrlaktanyákból kialakított rendőrsökből. „Területfelelősnek az őrs legkiválóbb járőreit nevezték ki, akik hivatásuk magaslatán álltak, vagyis megfelelő politikai és szakmai ismeretekkel, felkészültséggel rendelkeztek, a szolgálat ellátásában példát mutattak, az oktatásban és továbbképzésben pedig élén jártak, továbbá példás családi és magánéletet is éltek.”³ Feddhetetlennek kellett tehát lenniük szakmailag, erkölcsileg és politikailag egyaránt. *A területfelelősök feladata volt a jó hely- és személyismeret kialakítása annak érdekében, hogy információt szerezzenek a bűncselekmények elkövetéséről vagy annak előkészületéről.* A területfelelősök a területükön elkövetett, meghatározott bűncselekményi körben önállóan nyomoztak.

„A területfelelősi szolgálat révén szorosabb lett a rendőrség és a lakosság kapcsolata. Megnövekedett a rendőrök helyi és személyi ismerete. Ezek révén az állandóan egy területre járó rendőrök gyorsabban, jobban szereztek információt a területen történő eseményekről, jelenségekről, a rendészeti nyilvántartásban szereplő és a területen élő vagy dolgozó személyek mozgásáról, magatartásáról.

¹ Parádi József: Rendőrség a Horthy-korban. *Rubicon*, 20. (2010), 3. 14–23.

² Sallai János: November 22., a Rendészettudományi Kar kari napja. *Rendőrségi Tanulmányok*, 1. (2018), 2. 106.

³ Szilvási Ferenc: *A körzeti megbízotti szolgálat harminc éve*. Budapest, BM Könyvkiadó, 1984. 21.

Az összes pozitív tényező hatására megnövekedett az őrök, az egész közrendvédelmi állomány bűnügyi megelőző és felderítő munkájának a jelentősége.”⁴

Ezen *intézmény továbbfejlesztéseként* – a működés hatékonyabbá tétele érdekében – létrejött a „*kihelyezett területfelelős*” intézménye, amelynek lényege az volt, hogy a terület felelőse életvitelszerűen az általa ellenőrizendő településen – vagy annak közvetlen közelében – tartózkodott. A szovjet rendőrség központi elemeként funkcionáló „körzeti megbízott” intézménye alapjainak kidolgozását hazánkban 1953-ban hajtották végre, majd a kialakítást követően kísérleti jelleggel vezették be. A körzeti megbízottak első tanfolyama 1954 januárjában zajlott le. A tanfolyam sikeres elvégzése után, *1954. február 1-én – kísérleti jelleggel – a kecskeméti járásban 42 fő, Várpalotán pedig 5 fő kezdte meg szolgálatát.*⁵ A körzeti megbízotti rendszer támogatására kialakították a „segédrendőr”, majd „önkéntes rendőr” jogintézményét. A segédrendőröket, később önkéntes rendőröket⁶ a lakosságból önkéntes alapon toborozták, és csoportokban látták el feladataikat. A szolgálatot vállalók önálló intézkedési jogkörrel nem rendelkeztek, és csak rendőri irányítás mellett tevékenykedhettek (részükre a Belügyminisztérium 1964-ben, 12300/1964 számon külön szolgálati szabályzatot is kiadott). *A területfelelős, valamint a körzeti megbízott intézménye 1956-ig párhuzamosan működött, 1957-ben a körzeti megbízotti szolgálati formát általános és állandó jelleggel vezették be* úgy, hogy a városokban tízezer, a községekben hat–nyolcezer lakosra egy körzeti megbízott jutott. Ezzel teljes egészében leváltották a területfelelősi rendszert. Ekkoriban körzeti megbízott az a 28 és 40 év közötti életkorú, nyolc általános iskolai végzettséggel rendelkező nő férfi lehetett, aki lehetőleg párttag (a Magyar Szocialista Munkáspárt tagja), és önállóan képes a párt politikájának helyi megvalósítására, továbbá rendőriskolát és körzeti megbízotti tanfolyamot végzett. A körzeti megbízottnak már ekkor is ismernie kellett a körzete lakossági, szociális, vallási, kisebbségi viszonyait. A szolgálatot kezdetben szabályozó belügyminiszteri parancsokat leváltva 1964-ben – 12200/1964 számon – kiadták az első körzeti megbízotti szabályzatot, amely külön utasításban szabályozott módon nyomozati jogkört biztosított a körzeti megbízott részére. A körzeti megbízotti szolgálat korai időszakát Szilvási Ferenc *A körzeti megbízotti szolgálat harminc éve* című 1984-es monográfiája rendkívül részletesen ismerteti.

5.2. A körzeti megbízotti szolgálat céljai, alapelvei

A körzeti megbízotti szolgálat alapvető célja a *lakossággal való kapcsolattartás*. Ez azonban nagyon sokat változott a kezdeti időkhöz képest. A rendszerváltást megelőző időszakban fel

⁴ Szilvási (1984): i. m. 24.

⁵ Szilvási (1984): i. m. 38.

⁶ *Magyar Rendőr*, 9. (1955), 35. Országos Rendőrfőkapitányság Politikai Osztálya, 1955. augusztus 27.: „Az önkéntes rendőrökkel a körzeti megbízott állandóan foglalkozzék, szakmai és politikai téren egyaránt. Ezért írja elő a Miniszterhelyettes elvtárs parancsa, hogy az önkéntes rendőrök részére a körzeti megbízott kéthetenként tartson oktatást. Ez azért szükséges, hogy rövid időn belül a körzeti megbízottnak minél jobb segítőtársaivá váljanak. A szolgálati érintkezésen kívül a körzeti megbízott törődjék az önkéntes rendőrök családi és egyéb problémáival. Ismerje meg az önkéntes rendőr környezetét, munkáját és családját. Intézzze el – amennyiben módjában áll – az önkéntes rendőrök jogosan felvetett problémáit. Ha a körzeti megbízott így foglalkozik az önkéntes rendőrökkel, bensőséges elvtársi viszony alakulhat ki, amely végeredményben elősegíti a körzeti megbízott jobb rendőri munkáját, kapcsolatának elmélyítését a körzet dolgozóival.”

sem merült a rendőrség szolgáltató jellege, a lakossággal való kapcsolattartás ennek megfelelően roppant egyoldalúan a rendőrség működésének érdekeit szolgálta. A szolgáltató jelleg fontosságának felismerésével azonban a körzeti megbízotti szolgálat lakossággal való kapcsolatában megjelent és hangsúlyossá vált a partneri kapcsolat és a párbeszéd kialakítása, illetve a lakosság információkkal való ellátása. További célja a körzeti megbízotti szolgálatnak az állandó *rendőri jelenlét* és a helyben jelentkező *kisebb súlyú ügyek nyomozása*.

Amikor a körzeti megbízotti szolgálat alapelveiről beszélünk, akkor nem normában lefektetett, kőbe véssett elvekre kell gondolnunk, sokkal inkább a szolgálat működése óta fennálló, a tevékenység vezérelveit megadó, a valós működésből levont következtetéseken alapuló és a körzeti megbízotti szolgálatot több mint hatvan éve végigkísérő elvekre, amelyek az alábbiakban összegezhetők.

Területiség elve. A körzeti megbízott tevékenységét saját működési körzetében végzi, onnan csak indokolt esetben vonható el.

Személyes felelősség elve. Személyesen felel a területe közbiztonságáért.

Nyilvánosság elve. A körzeti megbízott eredményes munkavégzéséhez szükséges az ismertség és az ismeretség. Egyrészt ismertnek kell lennie a területen annak érdekében, hogy a lakosság számára elérhető, megkereshető legyen, másrészt működési körzetében széles kapcsolatrendszerrel kell rendelkeznie, ami hasznos információforrásként szolgál számára.

*Komplexitás elve.*⁷ A rendőri munka valamennyi szegmensét érintve látja el feladatkörét. A közrendvédelmi szolgálati ág tagjaként szolgálata során ellát klasszikus járőrtevékenységet, részt vesz rendezvények biztosításában, mindezek mellett bünyügyi tevékenysége kapcsán bűn-megelőzési feladatokat teljesít, figyelőszolgálatot láthat el, nyomozati cselekményeket végezhet, az igazgatásrendészeti területen pedig bekapcsolódhat a szabálysértési előkészítő eljárásba is.

Rendelkezésre állás elve. A körzeti megbízottnak hivatását szolgálatteljesítési idején kívül is gyakran kell gyakorolnia. Amennyiben a lakossággal, önkormányzattal történő kapcsolattartás jegyében a nyilvánosság számára rendelkezésre bocsátott elérhetőségei valamelyikén szabad-idejében keresik fel a rendőrség hatáskörébe tartozó problémával, az intézkedési kötelezettség általános elve⁸ alapján köteles intézkedést kezdeményezni. Ha a probléma megoldása nem a rendőrség hatáskörébe tartozik, az intézkedés kezdeményezése mellett – a rendőrség segítségnyújtási kötelezettsége⁹ elvének megfelelően – a tőle elvárható jogi felvilágosítást meg kell adnia a hozzá fordulónak, tekintet nélkül a személy társadalmi, etnikai hovatartozására.¹⁰

⁷ Tihanyi (2007): i. m.

⁸ Rtv. 13. § (1) bekezdése értelmében: „A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”

⁹ Rtv. 24. § (1) bekezdése értelmében: „A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfutólónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.”

¹⁰ Rtv. 13. § (2) bekezdése alapján: „A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.”

5.3. A körzeti megbízott fogalma, a beosztás betöltéséhez szükséges feltételek

5.3.1. A körzeti megbízott fogalma

A körzeti megbízotti szolgálati formára és a körzeti megbízottra vonatkozóan nem létezik általános, széles körben elfogadott fogalmi meghatározás, azonban léteznek a körzeti megbízotti feladatellátásra vonatkozó általános megállapítások, amelyeket felhasználhatunk a körzeti megbízott (KMB) fogalma megalkotásakor.

A *Rendészettudományi szaklexikon* meghatározása szerint a *körzeti megbízotti szolgálat* a rendőrség közrendvédelmi szolgálati ágának az a szolgálati formája, amelynek alapvető célja a körzeti megbízotti működési körzetben található településeken a rendőrség állandó, közvetlen kapcsolatának kialakítása és fenntartása a lakossággal, a települési önkormányzatokkal, a helyi lakossági, civil és gazdálkodó szervezetekkel, a rendőri jelenlét biztosítása, valamint a rendőrség hatáskörébe tartozó – jogszabályban, valamint közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott – helyi bűnmegelőzési, bűnüldözési és rendészeti feladatok folyamatos ellátása.

A *körzeti megbízott* úgy definiálható, mint a rendőrség hivatásos személyi állományának közrendvédelmi szolgálati ágához tartozó, kimagasló szakmai ismeretekkel és tapasztalattal rendelkező, erkölcsileg feddhetetlen és ezen érdemeinek köszönhetően körzeti megbízotti beosztást – megbízással vagy kinevezéssel – betöltő, tiszthelyettesi vagy zászlósi rendfokozatba tartozó személy, akinek beosztásánál fogva alapvető feladatkörébe tartozik a lakossággal való kapcsolattartás és információszerezés, ezáltal bűnmegelőzési, valamint nyomozati tevékenység végrehajtása, mindezek útján a lakosság szubjektív közbiztonságérzetének növelése és a rendőrség szolgáltató jellegének erősítése.

5.3.2. A körzeti megbízott kinevezéséhez szükséges feltételek

A körzeti megbízott és a körzeti megbízotti csoport vezetője kinevezésére, felmentésére, áthelyezésére a munkáltatói jogkör gyakorlójának a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető (közrendvédelmi/rendészeti osztályvezető, osztály jogállású rendőrőrs parancsnoka) terjeszt elő javaslatot.

A körzeti megbízottakra vonatkozó részletszabályokat, így a kinevezésükhöz szükséges személyi feltételeket a körzeti megbízotti szabályzatról szóló 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás (a továbbiakban: KMB szabályzat) tartalmazza. Ugyanakkor a körzeti megbízotti beosztás kinevezéssel történő betöltéséhez szükséges szabályokat a Hszt. végrehajtási rendeletei is tartalmazzák. Az KMB szabályzatban a kinevezéssel kapcsolatban felsorolt kritériumok két csoportra, objektív és szubjektív feltételekre oszthatók.

Objektív feltételek:¹¹

- középiskolai végzettség;
- rendőrtiszthelyettesi szakképzettség;
- körzeti megbízotti szakképesítés;
- a rendőri munkában legalább kétéves tényleges közterületi szakmai gyakorlat;

¹¹ Amennyiben a körzeti megbízotti beosztás magasabb besorolási kategóriába tartozik, mint az eredetileg betöltött státusz, az objektív feltételek teljesülésének vizsgálata mellett alkalmazni kell a Hszt. 122. §-ban foglaltakat, és meg kell győződni arról, hogy az utolsó négy év egyéni teljesítményértékelésének átlaga legalább jó teljesítményfokozatú.

- a körzeti megbízotti beosztás megbízással történő betöltése a kinevezést megelőző 6 hónapos időtartamra;
- 8 év szolgálati viszony;¹²
- rendfokozati vizsga, ha a körzeti megbízotti beosztás magasabb besorolási kategóriába tartozik, mint az eredetileg betöltött szolgálati beosztás, és a kinevezés rendfokozati előmenetellel is jár.¹³

Szubjektív feltételek:

- példamutató emberi magatartás;
- rendezett magánélet;
- az állampolgároknak a rendőrség iránti bizalom erősítésének, megőrzése elősegítésének képessége;
- képesség az önálló szakmai munkavégzésre;
- képesség a közösségi kapcsolattartásra és a hatékony kommunikációra.

A körzeti megbízott kinevezéséről és felmentéséről előzetesen ki kell kérni a körzeti megbízotti működési körzethez tartozó települési önkormányzatok képviselő-testületének véleményét, azonban ez a vélemény nem kötelezi a kinevezési, felmentési jogkör gyakorlóját. A körzeti megbízott tehát gyakorlatilag abban az esetben is kinevezhető, valamint felmenthető, ha az önkormányzat, illetve önkormányzatok e döntéssel szemben foglalnak állást. Fontos azonban megjegyezni, hogy a körzeti megbízott – mint a lakossággal való kapcsolattartás kulcsszereplője – tevékenységének egy jelentős részét az önkormányzaton keresztül, annak segítségével valósítja meg, így az önkormányzat részéről a körzeti megbízott személyének elfogadása és támogatása, valamint az együttműködési készség és a jó munkakapcsolat fenntartása az eredményes munkavégzés elengedhetetlen kelléke. Nem kell kikérni az önkormányzatok véleményét a fegyelmi eljárás eredményeként alacsonyabb beosztásba helyezés vagy a szolgálati viszony megszüntetése esetén, viszont a felmentés tényéről tájékoztatni kell a körzeti megbízotti működési körzethez tartozó települések önkormányzatának polgármesterét.

A megbízást és a kinevezést egyaránt kizáró tényező a rendőrrel szemben folyamatban lévő büntetőeljárás, egy fizetési fokozattal való visszavetés, a fizetési fokozatban való előlépés várakozási idejének meghosszabbítása, eggyel alacsonyabb rendfokozatba visszavetés vagy alacsonyabb szolgálati beosztásba helyezés fenytetésének hatálya.

A kinevezést megelőző 6 hónapos megbízás ideje alatt meg kell győződni arról, hogy a jelölt alkalmas-e a körzeti megbízotti feladatok ellátására. Amennyiben alkalmatlannak bizonyul, abban az esetben új jelölt megbízásáról kell intézkedni. A megbízás eredményes teljesítése és a kinevezéshez szükséges jogszabályi feltételek teljesülése esetén a jelöltet a körzeti megbízotti szolgálati beosztásba ki kell nevezni.

A közrendvédelmi szakterületért felelős vezető a kapitányságvezető jelenlétében a megbízással egy időben átadja a körzeti megbízott szolgálati okmányait, és ismerteti a körzeti megbízotti működési körzetre vonatkozó alábbi információkat:

- közbiztonsági helyzetét és az ehhez igazodó rendőri szolgálat sajátosságait;
- szociális, nemzetiségi, multikulturális összetételét és gazdasági viszonyait;
- fontosabb létesítményeit;
- szomszédos településeinek általános helyzetét, a polgárőr-egyesületek és az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyt munkáltató szerv működésének jellemzőit tartalmazó okmányokat.¹⁴

¹² 30/2015. (VI. 16.) BM rendelet 2. melléklete, valamint a Hszt. 5. melléklete.

¹³ Hszt. 121. § (2) bek.; a rendfokozati vizsgáról szóló 39/2016. (X. 6.) BM rendelet 3. § (1) bek. b).

¹⁴ 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás 8. pont.

A körzeti megbízott a lakossággal való kapcsolat kialakításában nincs teljesen magára utalva. Szolgálati előjárója a megbízását követően a működési körzetéhez tartozó településeken bemutatja azoknak, akikkel a későbbiekben együtt kell működnie. Ilyen:

- az önkormányzat képviselő-testülete;
- a polgármester, a jegyző;
- a polgárőr-egyesületek vezetői;
- az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyt munkáltató szerv vezetői.¹⁵

5.4. A körzeti megbízotti csoport

A feladatok összehangolása érdekében az egymással határos működési körzetben szolgálatot teljesítő körzeti megbízottak *4–10 fő létszámú* körzeti megbízotti csoportba szervezhetők. Természetesen a körzeti megbízotti csoportba tartozó körzeti megbízottak irányítására, munkájának összehangolására szükséges egy arra személyében és szakmai tudásában alkalmas vezető kijelölése. *A körzeti megbízotti csoport vezetőjét tiszti vagy főtiszti rendfokozati állománycsoportba tartozás esetén csoportvezetőnek, zászlósi rendfokozati állománycsoportba tartozás esetén csoportparancsnoknak nevezzük.* Ebből következik, hogy sem a főtörzsőrmesteri rendfokozatot viselő kinevezett, sem az esetlegesen törzsőrmesteri rendfokozatot viselő megbízott KMB nem lehet körzeti megbízotti csoport vezetője, csak abban az esetben, ha kinevezik csoportparancsnoknak, és ezzel együtt zászlósi rendfokozatba lép elő.

A rendőrkapitányságokon nem szükségeszerű a körzeti megbízotti csoportok létesítése. A helyi szervek körzeti megbízotti alegységei – a területi jellemzőknek megfelelően – eltérőek lehetnek. Általánosságban elmondható, hogy a körzeti megbízotti alegységek a rendőrkapitányság közrendvédelmi vagy rendészeti osztályán belül működnek, leggyakrabban alosztály formájában. Előfordul azonban, hogy alosztály helyett a rendőrkapitányságon körzeti megbízotti csoport működik, akár a rendészeti osztályon belül működő közrendvédelmi alosztály keretein belül, akár az osztály keretei között önállóan.

5.5. A körzeti megbízotti működési körzet

A körzeti megbízotti szolgálatot úgy kell kialakítani, hogy a körzeti megbízotti működési körzetek lefedjék az érintett megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság illetékességi területén lévő valamennyi települést, Budapest valamennyi kerületét, valamint a Margitszigetet. A közbiztonsági helyzet és a helyi sajátosságok figyelembevételével körzeti megbízotti szolgálat kialakítható a vízi rendészeti rendőrkapitányságok, valamint a vasúti rendőrőrsök illetékességi területén is. A vízi rendészeti rendőrségi feladatok eredményes végrehajtása érdekében Magyarországon mindhárom vízi rendészeti rendőrkapitányságon (dunai, tiszai, balatoni) működik a körzeti megbízotti szolgálat. Ugyanez nem mondható el valamennyi vasúti rendőrőrsről, de a lehetőség e területen is adott. *A működési körzet két részre osztható; a körzeti megbízotti székhelyre és a körzeti megbízotti besorolt településekre.* A székhely lényegében az a település vagy településrész, ahol a körzeti megbízott irodával rendelkezik. Ez lehet akár a rendőrkapitányság, rendőrőrs vagy az önálló

¹⁵ 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás 9. pont.

körzeti megbízotti státusszal rendelkező település. A körzeti megbízotti besorolt települések pedig a működési körzetnek a székhelyen kívül eső települései. A körzeti megbízotti működési körzet területének meghatározására, a körzeti megbízotti székhely kijelölésére, valamint a körzeti megbízotti csoport létrehozásának és megszüntetésének kezdeményezésére a kapitányságvezető javaslata alapján a megyei (fővárosi) rendőrfőkapitány jogosult.

A területiség elvéből következik, hogy a körzeti megbízottnak a lehető legtöbb időt a körzetben kell töltenie, ezért a körzeti megbízott e helyről csak eseti jelleggel és kizárólag a KMB szabályzatban meghatározott okból vonható el. Ezek az alábbi esetek:

- a személyi állomány értesítése (riadó elrendelése);
- fokozott ellenőrzés elrendelése;
- különleges jogrend;
- különösen indokolt, késedelmet nem tűrő rendőri intézkedés (az élet, testi épség, vagyonbiztonság veszélyeztetése);
- csapatszolgálati tevékenység végrehajtása.

A körzeti megbízott működési körzetéből történő elvonáshoz a fent felsorolt eseteken kívül a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság rendészeti rendőrfőkapitány-helyettesének eseti, írásos engedélye szükséges. A működési körzetből történő elvonás ekkor is legfeljebb egy hónap időtartamot ölelhet fel.

A közrendvédelmi szakterületért felelős vezető feladata, hogy a körzeti megbízott távolléte esetén a működési körzetében rendőri jelenlétet biztosítson. Ez történhet a rendőrkapitányság körzeti megbízotti állományából – elsősorban azonos körzeti megbízotti csoportból kijelölt körzeti megbízottal – vagy járőrszolgálattal.

5.6. A körzeti megbízotti tevékenység vezetése, irányítása, felügyelete

A vezetés a szerven belül megvalósuló igazgatási folyamat. A vezetés alanyai, a vezető és a vezetett mindig egy szerven belül találhatók. A körzeti megbízottak tevékenységének tervezéséért, szervezéséért, vezetéséért és ellenőrzéséért a körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnoknak kell felelősséget viselnie. A körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok legalább alosztályvezető-helyettes vagy azzal azonos beosztást betöltő személy – akár KMB-csoportvezető is – lehet. A körzeti megbízottak tevékenységének vezetésében a körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok feletti szinten a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető vesz részt, aki nem más, mint a rendőrkapitányság közrendvédelmi vagy rendészeti osztályának vezetője, valamint – ha van – az osztály jogállású rendőrsparancsnoka. Bár elnevezésükben az alacsonyabb szintű parancsnokokat (alosztályvezető, KMB-csoportvezető) is a „vezető” jelzővel illetik, fontos megjegyezni, hogy a Hszt. alapján az osztályvezető minősül a legalacsonyabb vezetői beosztásnak. Ennek megfelelően a hierarchiában az osztályvezetőnek alárendelt alacsonyabb szintű „vezetőket” jogi szempontból nem lehet vezetőnek tekinteni. Ezen még az sem változtat, hogy szakmai szempontból vezetői munkát végeznek. A körzeti megbízotti tevékenység helyi (rendőrkapitányságon belüli) irányítását a kapitányságvezető látja el. Ezt a tevékenységét a közrendvédelmi szakterületért felelős vezetőn keresztül fejtí ki. Tevékenységét azért nevezzük irányításnak, mert azt a közrendvédelmi/rendészeti osztályon kívülről gyakorolja.

3. ábra: A körzeti megbízotti alegység helyi szerveken belüli lehetséges elhelyezkedése

Forrás: a szerző szerkesztése

A körzeti megbízott a nyomozati tevékenységét – a később ismertetett feltételeknek megfelelően – a bűnügyi szolgálati ág felügyelete és szakirányítása mellett látja el. A felügyelet joga a körzeti megbízott tevékenységének folyamatos figyelemmel kísérését és szükség (normáktól való eltérés) esetén a beavatkozás lehetőségét biztosítja a bűnügyi szolgálati ág részére. A szakmai irányítás (szakirányítás) nem más, mint különálló szervek vagy szervezeti elemek közötti belső közigazgatási tevékenység, amely az irányított szerv vagy szervezeti elem, valamint az azt alkotó személyek szakmai tevékenységére vonatkozik, hatalmi viszonyon és ebből következő alá-fölé rendeltségen alapul, és az irányított szakmai önállóságát jelentősen korlátozza. *Célja az egységes gyakorlat kialakítása, a jog- és szakszerű működés biztosítása, valamint a több szerv bevonásával megvalósuló feladatok koordinálása.*

A körzeti megbízotti szolgálat országos szintű szakmai irányítását, felügyeletét a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes az Országos Rendőr-főkapitányság Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály útján gyakorolja, amelynek vezetője évente egy alkalommal országos körzeti megbízotti konferenciát szervez. A területi szintű szakirányítás feladatait a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság rendészeti rendőrfőkapitány-helyettese a megyei közrendvédelmi osztály vezetője, a Budapesti Rendőr-főkapitányság vonatkozásában a Rendészeti Szervek Rendészeti Koordinációs és Szakirányító Osztály vezetője útján látja el. A BRFK Rendészeti Koordinációs és Szakirányító Osztály vezetője, valamint a megyei közrendvédelmi osztályok vezetői kötelesek negyedévente a körzeti megbízotti tevékenységgel kapcsolatos koordinációs értekezletet tartani, amelyről írásban emlékeztetőt kell készíteni. Az értekezleten az említett osztályvezetők beszámoltatják a közrendvédelmi szakterületért felelős vezetőket a szakirányítás keretében meghatározott feladatok teljesítéséről, értékelik a körzeti megbízotti tevékenységet és létszámhelyzetet, valamint feladatokat határoznak meg a következő negyedévre vonatkozóan.

5.7. A körzeti megbízott feladatai

A körzeti megbízotti tevékenység sokrétű, a rendőrség talán legszínesebb feladatkörével felruházott szolgálati formája, amely rendeltetésszerű ellátásának előfeltétele a rendészeti szak-

terület valamennyi szegmensében való jártasság, továbbá a bűnügyi szakterületre vonatkozó – és a bűnüldözéshez szükséges – legalább alapszintű képzettség. A körzeti megbízott feladatait három csoportba sorolhatjuk. Ezek az általános vagy alapfeladatok, a rendészeti feladatok és a bűnügyi feladatok.

5.7.1. Általános feladatok

A körzeti megbízotti szolgálat elsősorban a lakossággal történő kapcsolattartásra rendeltetett, így a körzeti megbízott legfontosabb alapfeladata a lakossággal való kapcsolattartás, ezáltal pedig az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv és a lakosság közötti jó kommunikációs kapcsolat, a rendőrség irányába tanúsított bizalom kialakítása és fenntartása. Ezzel az alapfeladattal összefüggésben szükséges kialakítani a megfelelő hely- és személyismeret. Ennek érdekében a körzeti megbízott a működési körzetében köteles megismerni:

- a lakosság hagyományait, a lakosság tagjainak egymáshoz való viszonyát, a lakosság életviszonyait befolyásoló tényezőket;
- a környezeti és természeti sajátosságokat;
- a gazdasági helyzetet, a jelentősebb értéket képviselő létesítményeket, intézményeket, idegenforgalmi sajátosságokat, különösen az ipar, a mezőgazdaság, a sport, a kultúra, a közlekedés és a pénzpiac területén;
- a kommunális, egészségügyi és szociális ellátottság helyzetét, a fejlesztésekre vonatkozó elképzeléseket, lehetőségeket;
- a jellemző bűncselekmények elkövetési magatartásait, az elkövetést elősegítő okok alapján az áldozattá, sértetté válás megelőzésének lehetőségeit;
- az új, korszerű vagyon- és személyvédelmi eszközöket, azok alkalmazási lehetőségeit;
- a jellemző szabálysértéseket és a közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegéseket, továbbá az ezekre jellemzően kiszabott jogkövetkezményeket;
- a közúti (vasúti, vízi) közlekedés helyzetét, a bekövetkezett balesetek leggyakoribb okait, a megelőzés lehetőségeit;
- a gyermekek, fiatakorúak és időskorúak védelmének feladatait;
- a vizek veszélyeit;
- a környezet és természet megóvásának aktuális feladatait.¹⁶

A lakossággal való kapcsolattartásból eredően, ahhoz szorosan kapcsolódva kell említést tenni a körzeti megbízott közösségi életben történő részvételéről. Meghívás esetén a körzeti megbízottnak egyenruhában kell részt vennie minden olyan rendezvényen (falugyűlés, képviselő-testületi ülés, lakossági fórum), amely a lakossághoz, az önkormányzathoz fűződő törvényes kapcsolatát erősítheti. Amennyiben a meghívás nem szolgálati úton érkezett, a körzeti megbízott köteles azt előzetesen – engedélyezés céljából – a közrendvédelmi szakterületért felelős vezetőnek jelenteni. A körzeti megbízottak lakossági kapcsolatrendszerének kialakítását számtalan tényező befolyásolja. Ilyenek elsősorban a település jellemzői. A nagyvárosi – elsősorban megyeszékhelyi, illetve budapesti – létforma egyik jellemzője a bezárkózottság, az elidegenedés, illetve a nagyobb fokú bűnügyi leterheltséghez való hozzászokás. Ezek miatt a lakosság kisebb késztetést érez a rendőrséggel való együttműködésre. Vidéken hagyományosan könnyebb a körzeti megbízottak lakossággal való kapcsolatának

¹⁶ 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás 45. pont.

kialakítása. Ez nem azt jelenti, hogy ne lenne létjogosultsága a nagyvárosi körzeti megbízottnak, de el kell fogadni, hogy a lakossággal való megfelelő kapcsolat kialakítása több nehézségbe ütközik, mint a vidéki (kis)városokban.¹⁷ Az is igaz, hogy nagyvárosokban a rendőrség elérhetőségét jelentősen nem befolyásolják a körzeti megbízottak. A megyeszékhelyeken és Budapesten olyan nagy a rendőrsűrűség, hogy azon a körzeti megbízotti irodák sem változtatnak jelentősen.¹⁸

Bár a Police Café módszere 2014-ben nem csak körzeti megbízottakra lett kitalálva, mégis az egyik legnagyobb hozadéka ehhez a szolgálati formához kötődik. A BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság körzeti megbízottjai a „Szomszédom a rendőr” program keretében 2017-ben egy nyolc körzetre kiterjedő Police Café-sorozattal tették még hatékonyabbá tevékenységüket. De nem csak Zuglóban találni gyümölcsöző kezdeményezést. Sikerre vitték a helyi biztonságról szóló párbeszéd, a helyiekkel való közös problémaelemzés és problémamegoldás új metódusát Bács-Kiskun, Baranya és Nógrád megyében, valamint a Józsefvárosban is.¹⁹ A rendőrök és a civilek nem véletlenül szeretik ezeket a rendhagyó interaktív fórumokat, hiszen közvetlenül és kötetlenül beszélgethetnek egymással az őket érintő biztonsági kérdésekről. A Magyarországon rendezett három komolyabb Café-sorozat kapcsán egy kérdőíves és interjú módszerrel készült hatásvizsgálat eredményei is elérhetőek.²⁰

A körzeti megbízott *másik nagy általános feladata az elemző-értékelő tevékenység*, amely ugyancsak a lakosság, a civil szervezetek és az önkormányzat érdekeinek szem előtt tartásához, középpontba helyezéséhez, a rendőrség szolgáltató jellegének tükrözéséhez kötődik. A körzeti megbízott elemző-értékelő tevékenysége során az éves beszámolójához igazítva évente írásban értékeli a körzeti megbízotti működési körzetének alábbi elemeit:

- a közbiztonsági helyzetet;
- az ismertté vált bűncselekmények számának, jellegének alakulását (elkövetési hely, idő, módszer, gyakoriság, elősegítő okok, megelőzhetőség);
- a közlekedésbiztonság helyzetét, a balesetek számának alakulását;
- a szabálysértések alakulásának jellemzőit, intézkedéseinek hatékonyságát;
- a gyermek- és ifjúságvédelmi helyzet, valamint az „Iskola Rendőre” programok alakulását;
- a schengeni külső határon a határ- és idegenrendészeti helyzetét;
- a polgárőr-egyesületekkel és az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyekkel való együttműködés helyzetét;
- az állampolgári bejelentések alapján tudomására jutott információkat.²¹

A körzeti megbízotti szolgálat kialakításakor az volt az elgondolás, hogy az önálló irodával rendelkező körzeti megbízottat a lakosságnak lehetősége legyen kiszámítható módon (meghatározott helyen és időben) személyesen megkeresnie. Erre alkalmas megoldás a *fogadóóra*. Ugyanakkor az azóta eltelt időben bekövetkező infokommunikációs változások azt eredményezték, hogy ennek a kapcsolattartási formának a szerepe *marginálissá vált*. Minthogy azonban továbbra is elvárás a fogadóórák megtartása, ezért szükséges az alapvető ismeretek bemutatása.

¹⁷ Tihanyi (2014): i. m. 163.

¹⁸ Mátyás Szabolcs et al.: A rendőri elérhetőség és a bűnözés közötti összefüggések térbeli elemzése. *Területi Statisztika*, 59. (2019), 2. 152–163.

¹⁹ A módszerről annak fejlesztője, közpöje és moderátora, Molnár Katalin több helyen írt. Vö. Molnár Katalin – Tamási Zsolt: A rendőrség közösséggel való kapcsolatának javítási lehetőségei. *Belügyi Szemle*, 67. (2019), 4. 35–56.

²⁰ Molnár Katalin: A Police Café hatása a rendőrség és a közösségek kapcsolatára. 2. rész – Interjúelemzés. *Magyar Rendészet*, 19. (2019), 2–3. 163–205.

²¹ 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás 46. pont.

A körzeti megbízottnak *havonta egy alkalommal fogadóórát kell tartania*, amelyre elsősorban a körzeti megbízotti irodában kell sort keríteni, és a tervezésnél lehetőleg a körzeti megbízotti besorolt település polgármesterének fogadónapjához kell igazítani. Több körzeti megbízotti besorolt település esetén a körzeti megbízott dönt arról, hogy melyik település polgármesterének fogadónapjához igazítja a fogadóórát. A körzeti megbízott akadályoztatása esetén a fogadóórát ugyanazon hónapban, új időpontban kell megtartani. A körzeti megbízott a fogadóóra során ügyfél hiányában ügyfeldolgozó feladatait végezheti. A megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság rendészeti rendőrfőkapitány-helyettesének feladatkörébe tartozik, hogy a rendőr-főkapitányság illetékességi területén található önkormányzatokkal együttműködve intézkedjen arra vonatkozóan, hogy az illetékes körzeti megbízott elérhetősége (mobiltelefonszám, körzeti megbízotti iroda címe, telefonszáma, e-mail-címe, körzeti megbízotti működési körzete, fogadóórák időpontja, helyszíne) folyamatosan naprakész állapotban közzé legyen téve az önkormányzatok hirdetőtábláin, illetve a rendőrség és az önkormányzat honlapján, ezáltal megismerhetővé váljon a lakosság részére.

Célravezetőbb lenne a körzeti megbízotti körzetekben havonta meghirdetett – de minimális érdeklődésre számot tartó – fogadóórák helyett a helyi szervek úgynevezett lakossági fórumainak gyakoribb (akár havi rendszerességgű) megtartása. A lakossági fórumot ugyanis a rendőri szerv teljes illetékességi területének vonatkozásában hirdetik meg, így a várható résztvevők száma magasabb, mint egy-egy KMB-körzet vonatkozásában. Persze ebben az esetben is nagy eséllyel előfordul, hogy egyes körzeti megbízotti működési körzetek a lakosság által nem találtnak képviselőre, akinek azonban a rendőrséget érintő problémája van, az – a tapasztalatok alapján – megjelenik, függetlenül attól, hogy az illető a saját érdekeit képviselő magánszemély vagy valamely köztisztviselő, jogi személyiség képviseletében jár el. A rendőrkapitányság által meghirdetett, megrendezett lakossági fórumok azért is lehetnek népszerűbbek, mert ezeken az eseményeken a lakosok problémáikat közvetlenül a rendőrkapitányság vezetőjével ismertethetik. Ez valószínűleg nagyobb bizalmat kelt az emberekben, azon hitüket tekintve, hogy problémájukat megoldják. Célszerű lenne az is, ha a körzeti megbízottak igénybe vehetnék a közösségi médiák szolgáltatásait, hiszen köztudomású, hogy a társadalom jelentős része a virtuális térben éli az életét, így ők itt könnyebben elérhetők, és ők is könnyebben és talán szívesebben keresnék a helyi rendőrt.

5.7.2. Rendészeti feladatok

A körzeti megbízott működési körzetét érintő rendészeti feladatait három csoportra oszthatjuk, mégpedig közrendvédelmi, közlekedérendészeti és határrendészeti feladatokra. Ez utóbbi nyilvánvalóan a schengeni külső határterületen működési körzettel rendelkező körzeti megbízottakat érinti elsősorban. Negyedik csoportként elengedhetetlen, hogy foglalkozzunk az igazgatásrendészeti feladatokkal is, azonban ez a tevékenység elhatárolandó a másik három feladatkörtől abban a vonatkozásban, hogy a körzeti megbízott nem csupán a működési körzetére vonatkozóan, hanem a rendőrkapitányság illetékességi területére értendően láthatja el ezen szolgálati ághoz kapcsolódó feladatait.

Közrendvédelmi feladatok

A körzeti megbízott felé elvárás, hogy rendszeresen *ellenőrizze a működési körzetében bűnügyi és rendészeti szempontból releváns területeket*, továbbá, hogy figyelemmel kísérje az ott megrendezett kulturális, sport-, egyházi és egyéb *rendezvényeket*, felügyeleti szolgálattal biztosítsa

azokat, valamint a jelentősebbeknél – beleértve a gyülekezési jog hatálya alá tartozó gyűléseket – vegyen részt a biztosítási feladatokban. A körzetében megrendezett, gyülekezési jog hatálya alá tartozó, valamint a választási rendezvények rendőri biztosításában nem láthat el rendbiztosi feladatokat. További közrendvédelmi feladata figyelemmel kísérni – és külön utasításra ellenőrizi – a működési körzetében lakó, tartózkodó, *pártfogó felügyelet alatt álló, illetve területhez, lakáshoz kötött büntügyi felügyelet alatt álló és a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazott ideiglenes megelőző és megelőző távoltartásra kötelezett személyek részére meghatározott korlátozások betartását*. Feladatai ellátása során a körzeti megbízottnak figyelemmel kell kísérnie a multikulturális környezetben élő közösségek társadalomhoz való viszonyának alakulását.

A KMB-szabályzat a családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos tevékenységet is meghatároz a körzeti megbízott részére, azonban azok a normák, amelyek a kriminológiai jelenség rendőri kezelését szabályozzák, kifejezetten a körzeti megbízottakra vonatkozó konkrét szabályokat nem tartalmaznak. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a körzeti megbízottra nem vonatkoznak ezek a normák, hanem annyit jelent, hogy e tekintetben nincs különbség közte és bármely más rendőr között. Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy a körzeti megbízott a lakossággal való kapcsolattartása körében számtalan forrásból szerezhet hozzátartozók közötti erőszakkal kapcsolatos információt.

A fentiekén túl a körzeti megbízott részére további igazgatási jellegű feladatok határozhatók meg. Ezek közé tartozik a működési körzetében:

- lakcímkutatások és lakcím-megállapítások elvégzése;
- nyílt rendőri információkat tartalmazó jelentés elkészítése;
- rendészeti feladatainak ellátásával kapcsolatos környezettanulmányok elkészítése;
- elővezetések végrehajtása;
- a részére szignált egyéb eljárási cselekmények végrehajtását célzó tevékenységek elvégzése, valamint ezek teljesítésével összefüggő jelentéskészítési és egyéb adminisztrációs feladatok.

Közlekedésrendészeti feladatok

A körzeti megbízott közlekedésrendészeti feladatait két csoportra oszthatjuk, egyrészt a *közúti közlekedési*, másrészt a *speciálisan a vasúti és vízi közlekedési ágazatokkal* kapcsolatos tevékenységekre. Általánosságban megállapítható, hogy a közúti közlekedéssel kapcsolatos feladatok túlnyomó többségben vannak a körzeti megbízottak mindennapjait illetően. Ez minden bizonnyal a lakossággal való mindennapi kapcsolattartásnak köszönhető elsősorban, másodsorban pedig olyan baleset-megelőzési programoknak, mint például az „Iskola Rendőre”. A lakossággal való jó kapcsolat fenntartása ugyanis teret enged a lakossági bejelentéseknek is, amelyek – mint ahogyan gyakorta meg is történik – vonatkozhatnak forgalomszervezési problémákra, hiányosságokra, illetve a közlekedési környezet hátrányos megváltozására. Ilyen lehet akár egy kopott gyalogosátkelőhely-felfestés, akár egy jelzőtáblahiány. Az „Iskola Rendőre” program keretein belül minden tanévkezdést megelőzően forgalomtechnikai bejárást kell tartani az oktatási intézmények körül annak érdekében, hogy az esetleges balesetveszélyes forgalomszervezési megoldásokat, hiányosságokat orvosolják, pótolják. A *működési körzet forgalomszervezési szempontból történő figyelemmel kísérése* a körzeti megbízottat folyamatosan érintő feladat. A körzeti megbízottnak – hasonlóan valamennyi egyenruhás, közterületi szolgálatot teljesítő rendőrhöz – kiemelt fontosságú közlekedésbiztonsági feladata a közlekedési szabályok betartatása, a közlekedők ellenőrzése és tájékoztatása.

A körzeti megbízott legfontosabb közúti közlekedési feladatai:

- figyelemmel kíséri a közlekedést segítő létesítmények, jelzések, jelzőberendezések, jelzőtáblák és útburkolati jelek állapotát, a közúti közlekedést hátrányosan befolyásoló, egymásnak ellentmondó jelzőtáblák észlelése esetén kezdeményezi a szükséges intézkedéseket;
- a közúti közlekedési baleset résztvevőinek segítséget nyújt, szükség szerint orvost, mentőt hív, szemlebizottság helyszínre történő irányítására a tevékenységirányítási központ ügyeletesénél intézkedést kezdeményez, elősegíti a jármű mentését, hatáskörébe nem tartozó baleset helyszínén gondoskodik a helyszín biztosításáról;
- amennyiben a közlekedés biztonsága megkívánja, a körzeti megbízotti működési körzetében lévő iskolák előtt az érkezési és a távozási időszakban elősegíti a gyalogosok, különösen a gyerekek úttesten történő balesetmentes átkelését;
- a közúti forgalom akadályoztatása, torlódása esetén intézkedik a közlekedés folyamatosságának biztosítására.

Nem minden körzeti megbízottnak vannak *speciális közlekedésrendészeti feladatai*, hiszen ezek olyan közlekedési ágazatokhoz kötődnek, amelyek a közúti közlekedéshez képest lényegesen ritkább hálózatot alkotnak az ország közlekedési rendszerében. Léteznek ugyanakkor olyan körzeti megbízottak, akik feladatai között megjelennek a speciális közlekedési ágazathoz kötött feladatok, mert működési területükön megtalálhatók ezeknek az ágazatoknak az infrastrukturális elemei. Egyes körzeti megbízottak pedig olyan területen látnak el szolgálatot, ahol ezek a feladatok képezik a szolgálatellátás zömét. Őket területi sajátosságaiuknak megfelelően nevezhetjük vasúti, illetve vízi körzeti megbízottaknak. E helyen csupán pontszerűen érdemes felsorolni a speciális közlekedésrendészeti feladatokat, amelyeket tartalommal az adott közlekedési ágazati jogi normák töltenek meg.

Vasúti feladatok

- A vasúti közlekedésre vonatkozó rendelkezések, biztonsági előírások, az ebből adódó rendőri feladatok megismerése;
- szoros együttműködés kialakítása a körzeti megbízotti működési körzetben levő vasúti létesítmények dolgozóival, a munkájuk segítése, tőlük segítség kérése;
- a közforgalom számára nyitva álló vasúti létesítmények területén az általános bűnmegelőzési és közrendvédelmi feladatok ellátása;
- a közúti-vasúti kereszteződések biztonságának fenntartása és fokozott felügyelete, kivált a közlekedésbiztonsági jelzőberendezéseké.

Vízi rendészeti feladatok

- A körzeti megbízotti működési körzetben levő folyók, tavak és egyéb szabad vizek sajátosságainak, az azokon történő vízi közlekedésre, halászatra, horgászatra, fürdőzésre, jégen tartózkodásra vonatkozó szabályok megismerése, a szabályok betartásának folyamatos ellenőrzése;
- a szabad vizekkel kapcsolatos természetvédelmi szabályok megismerése és azok betartásának ellenőrzése;
- a vízi rendezvények biztosításában történő részvétel.

Határrendészeti feladatok

A határrendészeti *feladatok egy része* kizárólag azoknál a körzeti megbízottaknál merül fel, akik működési körzete *schengeni külső határral* rendelkezik. Ők ezen a területen a következő feladatokat látják el:

- az illegális migráció szempontjából gyanús személyeket, csoportokat igazoltatja, a gyanús gépjárműveket ellenőrzi;
- részt vesz a tiltott határátlépéssel vagy annak kísérletével, embercsempészettel vagy más, államhatárhoz kapcsolódó szabálysértésekkel és bűncselekményekkel gyanúsítható személyek felkutatásában;
- információt gyűjt az illegális migrációval kapcsolatos jogsértésekről.

A határrendészeti feladatok *más részét pedig* az ország belső területein látják el, egyfajta *mélyégi ellenőrzésként*. A körzeti megbízott közreműködik a külföldiek ellenőrzésében, felderíti a tartózkodásra jogosító engedéllyel nem rendelkező – különösen az engedély nélküli munkavállalást és jövedelemszerző tevékenységet folytató – külföldieket, és szükség esetén jelzéssel él a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság felé. A körzeti megbízottnak ismernie kell a külföldiek magyarországi tartózkodásával kapcsolatos legfontosabb – a lakosságot is közvetlenül érintő – szabályokat.

Igazgatásrendészeti feladatok

Igazgatásrendészeti feladatként a körzeti megbízott részt vehet a *szabálysértési előkészítő eljárásban*, amelynek keretében a kapitányságvezető megbízásából az ismeretlen személy által elkövetett, elzárással is büntethető szabálysértési ügyekben²² eljárási cselekményeket végezhet. Mivel ezen igazgatásrendészeti feladatkör ellátása nem kötelező valamennyi körzeti megbízott számára, az ilyen jellegű feladatok elosztása rendőrkapitányságonként eltérő, de alapvetően *három módon megoldott*. Az *első – klasszikus – megoldás*, hogy valamennyi körzeti megbízott a működési körzetében elkövetett szabálysértések vonatkozásában végez szabálysértési eljárási cselekményeket. A másik két verzió azért elterjedtebb, mert ily módon nem kell valamennyi körzeti megbízottnak részleteiben tisztában lenni a szabálysértési előkészítő eljárás szabályaival, ugyanis azt nem minden körzeti megbízott folytatja. Ily módon lehetőség van a „specializációra”. A *második megoldás* tehát – amely jellemzően alacsony ügyszám mellett praktikus –, hogy a körzeti megbízottak közül néhány (egy-két) főt jelölnek ki, és a szabálysértési előkészítő eljárásokat következetesen rájuk osztják ki. Őket a szakzsargon „ügyiratozó” körzeti megbízottnak nevezi, akikre a szabálysértési előkészítő eljárásokon kívül általában más ügytípusokat is teljes egészében rábíznak. Ilyen ügytípus tipikusan a közrendvédelmi tevékenység körébe tartozó lakcím-kutatási, lakcím- (tartózkodási hely) megállapítási tevékenység, amelyet a körzeti megbízotti szabályzat alapján a működési körzetében kellene hogy végrehajtson valamennyi körzeti megbízott, azonban praktikussági szempontok alapján előfordul, hogy a gyakorlatban ezek a feladatok egy-két fő körzeti megbízottnál jelennek meg. Nagyobb ügyszám mellett javasolt a *harmadik megoldást* alkalmazni, miszerint a körzeti megbízottak egy részéből egy speciális körzeti megbízotti csoportot, az úgynevezett szabálysértési előkészítő csoportot (SZECS) alakítják ki,

²² A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény XXIII. fejezetében foglalt tényállások, amelyek közül a körzeti megbízott a leggyakrabban a tulajdon elleni szabálysértéssel találkozik.

amelynek tagjai – természetesen más rendőri feladatok mellett – meglehetősen profiltisztán végzik a szabálysértési előkészítő eljárásokkal kapcsolatos feladatokat.

5.7.3. Bűnügyi feladatok

A bűnügyi feladatok igen sokrétűek, a hatósági jelleget nélkülöző bűnmegelőzéstől, a legnagyobb fokú titkosságot igénylő felderítésen át egészen a súlyos eljárásjogi garanciákkal körülbástyázott vádelőkészítésig tart. Mindennek összességét legjobban talán Finszter Géza fogalmazta meg eképpen:

„A bűnüldözés szaknyelvi terminológia, és szűkebb értelemben e fogalom alá rendezhető a bűnüldöző hatóságoknak minden olyan intézkedése, amelynek célja a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyek kilétének megállapítására és az általuk elkövetett bűncselekmények felderítésére irányuló információszerző tevékenység annak érdekében, hogy az állam a büntető igényt az igazságszolgáltatás útján érvényesíteni tudja. Tágabb értelemben bűnüldözés alatt értjük a bűncselekmény elkövetésének megelőzésére, megakadályozására, felderítésére, megszakítására, az elkövető kilétének megállapítására, elfogására, a körözött személy felkutatására, tartózkodási helyének megállapítására, a bizonyítékok megszerzésére irányuló rendészeti intézkedések és szolgáltatások összességét.”²³

A körzeti megbízott bűnügyi (tágabb értelemben vett bűnüldözési) feladatai egyrészt a *bűnfelderítési*, másrészt a *bűnmegelőzési*, harmadrészt a *körözésekkel* kapcsolatos feladatkörre oszthatók. Bűnmegelőzési feladatokat az ország egész területén látnak el a körzeti megbízottak, viszont nem ugyanez a helyzet a bűnfelderítési feladatkörrel. A nyomozó hatóság tagjaként eljárási cselekmények lefolytatása nem általánosan kötelező feladatkörként jelentkezik a körzeti megbízottak számára, így bizonyos területeken (például a Budapesti Rendőr-főkapitányságon) nem látnak el ilyen feladatkört a körzeti megbízottak.

Bűnfelderítési feladatok

A körzeti megbízottak a bűnügyi szolgálati ág felügyelete és szakirányítása mellett vehetnek részt közvetlenül a bűnfelderítési tevékenységben, és hajthatnak végre nyomozati cselekményeket. Ennek tükrében a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető és a körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok legalább heti egy alkalommal részt kell hogy vegyen a bűnügyi szolgálati ág tagjai részére tartott eligazításon. A bűnügyi szolgálati ág tagjai és a körzeti megbízott információátadással, illetve a közös munkában való részvétellel segítik egymás munkáját.

A körzeti megbízott az alábbi feltételek *együttes megvalósulása esetén* a nyomozó hatóság tagjaként – a kapitányságvezető kijelölése alapján – önállóan nyomozati tevékenységet végezhet:

- a rendőrkapitányság nyomozati hatáskörébe tartozó bűncselekmény a körzetében történt;
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) az adott cselekményre három évet meg nem haladó szabadságvesztés büntetés kiszabását rendeli;

²³ Finszter Géza: Bűnüldözés és a jogállam. *Ügyészségi Szemle*, 1. (2016), 1. 6.

- a bűncselekménnyel okozott kár értéke nem haladja meg a Btk. szerinti kisebb érték összegét (ötvenezer-egy és ötszázezer forint között).

Az önálló nyomozati tevékenységen kívül az alábbi bünfelderítési feladatokat végezheti:

- a három évet meg nem haladó szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények esetében bűnügyi megkereséseket teljesíthet;
- a hatáskörébe nem tartozó bűncselekmények esetén – a kapitányságvezető utasítására – halaszthatatlan nyomozati cselekményeket fogantatosíthat, adatgyűjtést végezhet;
- eseti adatközlőtől származó információk továbbításával segíti a bűncselekmény, valamint az elkövető felderítését.

Van azonban néhány olyan körülmény, amelyek bármelyikének megvalósulása *kizárja* annak lehetőségét, hogy a körzeti megbízott nyomozást folytasson:

- ha a bűncselekmény nem a körzeti megbízotti működési körzetében történt, kivéve ha helyettesítésre kerül sor, a helyettesítés végéig;
- olyan esetben, amikor a büntetőeljárásról szóló törvény értelmében az eljárás során védő vagy tolmács részvétele kötelező;
- a gyanúsított kihallgatását követően, azaz a vádelőkészítő (vizsgálati) eljárásban.²⁴

A bünfelderítési feladatok körében a körzeti megbízott titkos információgyűjtő tevékenységet végezhet, amely során *eseti adatközlőt alkalmazhat* (korábban információvásárlás). A rendőrség a titkos információgyűjtés során az Rtv.-ben meghatározott bírói engedélyhez nem kötött eszközöket és bírói engedélyhez kötött eszközöket alkalmazhatja. A bírói engedélyhez nem kötött eszközök közé tartozik az eseti adatközlő (vagy eseti informátor) alkalmazása, aki nem más, mint a rendőrséggel titkosan együttműködő és a rendőrség részére a nyomozati munkát elősegítő információkat szolgáltató személy, akinek e tevékenységéért díjazás nyújtható. A körzeti megbízotti munkában meglehetősen kevés helyen és ritkán fordul elő ez a fajta titkos információgyűjtő tevékenység. Amennyiben mégis ellátják a körzeti megbízottak ezt a fajta tevékenységet, az leggyakrabban az eseti adatközlőként alkalmazható személy és a rendőri szerv bűnügyi szolgálati ágának operatív bünfelderítést végző tagjainak összekötésében merül ki.

Bűnmegelőzési feladatok

A körzeti megbízott feladatellátásának szerves részét képezi, hogy működési körzetén belül bűnmegelőzési tevékenységet végez, amelynek során munkakapcsolatot tart fenn és együttműködik a rendőrkapitányság bűnmegelőzési előadójával és a civil bűnmegelőzés résztvevőivel. A körzeti megbízott bűnmegelőzési feladatai korántsem azonosíthatók a preventív jellegű jelenléttel. Sokkal nagyobb szerepet kap a lakosság körében végzett felvilágosító jellegű, partneri kapcsolatokra épülő tevékenység. Ennek keretében minden lehetőséget meg kell ragadnia arra, hogy tájékoztassa a helyi lakosságot az áldozattá válás megelőzésének eszközeiről, módszereiről. A bűnmegelőzés

²⁴ 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás 67. pont. A körzeti megbízott a nyomozó hatóság tagjaként csak a nyomozás felderítő szakaszában folytathat nyomozást. A Be. 348. § (2)–(4) bekezdései alapján: „A nyomozás felderítésből és vizsgálatból áll. A felderítés során a megalapozott gyanú megállapításához szükséges mértékben fel kell deríteni a bűncselekményt és az elkövető személyét, valamint fel kell kutatni és biztosítani kell a bizonyítási eszközöket. A vizsgálat során – szükség esetén bizonyítási eszköz beszerzése és megvizsgálása útján – az ügyészség dönt a gyanúsítottal szemben folyamatban lévő nyomozás befejezésének kérdésében.”

összetett rendszerén belül a körzeti megbízottak számára két fókuszcsoporthoz érdemes kiemelni, az idős- és a fiatalkorúakat.

A körzeti megbízott bűnmegelőzési feladatai keretében a *család-, gyermek- és ifjúságvédelmi területen* ellátott feladatai közül kiemelkednek az alábbiak:

- részt vesz a gyermek- és fiatalkorúak védelmére vonatkozó jogszabályok végrehajtásában – figyelemmel a hozzátartozók közötti erőszak során elrendelhető távoltartás, valamint családon belüli erőszak alakulására –, valamint együttműködik a szülőkkel, a gyámhatósággal, a gyermekjóléti szolgálattal, a nevelőintézetekkel, a lakásotthon-hálózattal, az iskolákkal és a kollégiumokkal, a családsegítő központokkal;
- segít felkutatni a veszélyeztetett gyermek- és fiatalkorúakat, az eltűnt vagy intézetből megszökött vagy szülői felügyelet alól magukat kivont gyermekeket;
- figyelemmel kíséri a fiatalok deviáns csoportjait, intézkedéseket tesz a jogsértések megelőzésére;
- közreműködik a bűnmegelőzést szolgáló információk terjesztésében, részt vesz a rendőrség ifjúságvédelmi iskolai programjainak, így különösen az „Iskola Rendőre”, a DADA, az ELLEN-SZER és az „Ovizsaru” bűnmegelőzési program megismertetésében.

Körözési tevékenység

A tágabb értelemben vett bűnüldözés részét képezi a körözött személyek felkutatása, tartózkodási helyük megállapítása és a bűnelkövetők elfogása. A körzeti megbízott a körözési munka szabályai szerint figyelemmel kíséri a körzetében adekvát személy- és dologkörözések, valamint az ismeretlen holttest és holttestrészek körözésének nyilvántartásait, továbbá a körözési előadóval szorosan együttműködve megszervezi a körözött személyek és dolgok felkutatását, az ennek eredményességéhez szükséges intézkedéseket megteszi.

Az igazgatásrendészeti feladatokhoz hasonlóan a körözési munkát a körzeti megbízotti alegységek különböző szervezeti formában hajthatják végre. Előfordulhat tehát, hogy a körzeti megbízotti alegységen belül valamennyi körzeti megbízott foglalkozik a körözési tevékenységgel, de a specializálódás elősegítése érdekében elterjedtebb, hogy egy-két fő vagy akár egy egész csoport (körözési csoport) foglalkozik a körözött személyek felkutatásával.

5.7.4. A körzeti megbízott egyéb feladatai

A körzeti megbízott a lakosság szolgálatában az ismertetett feladatokon kívül más, a rendőrség szolgáltató, segítő jellegét hangsúlyozni kívánó feladatot is elláthat. E feladatok célcsoportja lehet az egészségügyi állapota, idős kora vagy anyagi helyzete miatt nehéz körülmények között élő, segítségre szoruló személyek köre, akikre a téli időszakban – az időjárás viszontagságaira tekintettel – az átlagosnál nagyobb figyelmet kell fordítani. E tevékenység körében a vidéki, a tanyavilágot érintő, lefedő működési körzettel rendelkező körzeti megbízottakra külön feladat hárul. Elvárás, hogy

„a körzeti megbízottak és a bűnügyi szolgálati ág beosztottai az elhagyatott, ritkán lakott külterületi részeken, tanyákon élő személyekkel minden évben legkésőbb október 15-ig felvegyék a kapcsolatot, és tájékoztatást adjanak a legközelebbi rendőri szerv elérhetőségéről, illetve a karitatív szervezetek szolgáltatásairól és elérhetőségéről, a téli időszakban a körzeti megbízottak a tanyán vagy ritkán lakott

külterületi részeken élő magányos, illetve idős személyeket – együttműködve az önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, így különösen a polgárőrséggel – visszatérően ellenőrizték”.²⁵

5.7.5. A körzeti megbízott tevékenységi köréből kivett feladatok

A területiség elvéből eredően a körzeti megbízott olyan feladattal nem bízható meg, amely az eredeti alaptevékenység ellátásától elvonja. Így *nem osztható be, illetve nem vehető igénybe* az alábbi feladatok ellátásába:

- fogdaőri és kísérő őri szolgálat;
- objektumőri szolgálat;
- ügyeleti szolgálati formában történő szolgálat teljesítése;
- szolgálatparancsnoki beosztás, kivéve ideiglenes átrendelés alapján;
- baleset-helyszínelői feladatok;
- igazgatásrendészeti feladatok (a szabálysértési előkészítő eljárás kivételével);
- ideiglenes megelőző távollattartást elrendelő határozat, bűnügyi, szabálysértési őrizetbe vételi határozat elkészítése, kihirdetése, kézbesítése;
- lakáshoz kötött bűnügyi felügyelet alatt álló terhelt őrzése;
- futár- és egyéb szállítási, beszerzési feladatok.

A körzeti megbízott a működési körzetében szervezett, a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy választással összefüggő rendezvényre rendbiztosként nem jelölhető ki, azonban ideiglenes csapatszolgálati száradba beosztatható, továbbá bűnügyi vizsgálati tevékenység ellátására ideiglenesen átrendelhető.

5.8. A körzeti megbízotti szolgálat tervezése, szervezése

A szolgálat tervezésével és szervezésével kapcsolatos általános érvényű normákon túl a körzeti megbízottak szolgálatára speciális szabályok is irányadók. A körzeti megbízottak szolgálatával kapcsolatos tervezési és szervezési feladatok követelményeként fogalmazható meg a helyettesítés, ugyanis körzeti megbízotti működési körzet nem maradhat rendőri lefedettség, körzeti megbízotti jelenlét nélkül. Az illetékes körzeti megbízott távolléte estén – annak okától függetlenül – gondoskodni kell a helyettesítéséről.

A körzeti megbízott szolgálatát a *körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős vezetőnek* a Robotzsaru Neo Szolgálatvezénylésben (Jelenléti ív), a *vezényléses szolgálati idő rendszerének* alkalmazásával kell terveznie és szerveznie.²⁶ A szolgálat tervezésénél – a főleges túlszolgálatok elkerülése céljából – figyelemmel kell lenni az előre tervezhető lövészetek, oktatások, értekezletek, a bűnmegelőzési és közbiztonsági bizottság üléseinek időpontjaira, továbbá az előre tervezhető rendezvényekre. A körzeti megbízott szolgálatteljesítési ideje jól

²⁵ 24/2016. (X. 6.) ORFK utasítás.

²⁶ Többek között ez is markáns újításnak tekinthető, amellyel a 26/2015. ORFK utasítás – a kor elvárásainak megfelelően – szakított a hagyománnyal. Ugyanis ezt megelőzően a körzeti megbízott az 1995 és 2015 közötti húsz évben a működési területe (körzete) időszerű közbiztonsági helyzetének megfelelően önállóan, az előjárótól kapott szempontok alapján tervezte a szolgálatát. Amennyiben a körzeti megbízottak körzeti megbízotti csoportba szervezve tevékenykedtek, a csoport tagjai szolgálattervezetének elkészítése a csoportvezető feladata volt.

tükrözi a komplexitás elvét. Ugyanis olyan feladatok ellátása is beletartozik a szolgálatteljesítési időbe, amelyek a szolgálati ágakon átívelő jelleget mutatnak.

Ennek megfelelően be kell számítani a szolgálati időbe:

- az önkormányzatok, a civil szervezetek ülésein, értekezletein, konzultációs fórumon hivatali minőségben történő részvételt;
- az irányító rendőri szerv által elrendelt oktatáson, lövészetben, továbbképzésen, vizsgán, szemlén töltött időt;
- a szolgálati jármű, illetve szolgálati célra szerződés alapján igénybe vett saját járművének karbantartására szolgálatonként naponta 30 percet;
- a szolgálat ellátásával összefüggésben a bíróság vagy más hatóság előtti megjelenést, amennyiben a rendőrt idézték;
- a bűnmegelőzést szolgáló információk ismertetésére vagy más hasonló tartalommal megrendezett rendezvényen szolgálati érdekből eltöltött időt;
- a szolgálati állat (szolgálati kutya vagy szolgálati ló) gondozására, képzésére fordított időt.²⁷

A körzeti megbízotti szervezeti elem vezetőjének kötelessége, hogy a Robotzsaru Neo rendszer „Körzeti Megbízotti” moduljában legalább a soron következő szolgálatra eligazítást készítsen, amelyben szerepelteti az előre meghatározott feladatokat, amelyeket a körzeti megbízottnak tudomásul kell vennie. A *körzeti megbízott járőrrel vagy másik körzeti megbízottal beosztható közös közterületi járőrszolgálatra* azzal a feltétellel, hogy – a korábban felsorolt eseteket kivéve – a szolgálatellátás a körzeti megbízott működési körzetében történjen. Amennyiben járőrbeosztású rendőrrel lát el közösen járőrszolgálatot, abban az esetben a körzeti megbízott lesz a járőr parancsnoka. Természetesen a járőrszolgálat a Tevékenységirányítási Központnak történő alárendeltségben is megtörténhet. A körzeti megbízott részt vehet az „egy járőr – egy gépkocsi” szolgálati formában, amelyre a járőrszolgálatra vonatkozó szabályok az irányadók. *A körzeti megbízott éjszakai szolgálatteljesítésre egyedül nem osztható be.* Nem a legjobb megoldás az, amikor a körzeti megbízottakat járőrszolgálat ellátására szervezik, ugyanis a két szolgálati terület eltérő célkitűzések mentén látja el feladatait. A körzeti megbízottak esetében a kapcsolattartás, a segítségnyújtás kell hogy hangsúlyos legyen, a járőrök esetében pedig a jogsértő magatartásokkal szemben alkalmazott reaktív intézkedések. Nem célszerű, legfeljebb csak szükségszerű megoldás lehet, hogy a körzeti megbízottakat egymásnak ellentmondó cél elérése érdekében alkalmazzuk.²⁸

A körzeti megbízotti szervezeti elem vezetője a körzeti megbízottak szolgálatát úgy tervezi, hogy a *szolgálatteljesítési idejük legalább 70%-ában közterületi tevékenységet lássanak el.* Meghatározhatók azok a feladatok, amelyek esetükben közterületi tevékenységnek minősülnek.

Igy ilyennek kell tekinteni:

- a határrendészeti, igazgatásrendészeti, idegenrendészeti, közrendvédelmi és közlekedésrendészeti egységes rendészeti statisztikai rendszer (HIIKK) által kalkulált ténylegesen közterületi szolgálatban teljesített időt;
- a tényleges közterületi szolgálat fogalomkörébe nem tartozó közterületen töltött időt (így különösen helyszínbiztosítás, csapatszolgálati tevékenység, rendezvény-, szállás-, útvonal-, programhely-biztosítás, elővezetés);

²⁷ 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás 39. pont.

²⁸ Tihanyi Miklós: A körzeti megbízotti szolgálat fejlődési lehetőségei, avagy a tudásalapú rendőrség. *Belügyi Szemle*, 61. (2013), 6. 94.

- a laccímkutatások és -megállapítások, a nyílt rendőri információk, a rendészeti feladatainak ellátásával kapcsolatos környezettanulmányok, valamint a nyomozások és a bűnügyi megkeresések feldolgozásával kapcsolatos helyszíni ellenőrzések és intézkedések idejét;
- a lakáshoz kötött bűnügyi felügyelet kényszerintézkedéssel érintett terhelten ellenőrzésének idejét;
- a helyszíni társadalmi kapcsolattartásra felhasznált időt;
- a bűn- és baleset-megelőzési előadások megtartásának idejét.²⁹

A körzeti megbízotti szolgálat hajnalán kidolgozott elvek és gyakorlatok némelyike a kor igényeinek megfelelően átalakulva ugyan, de fennmaradt. Míg egy része a hasznosság, praktikusság, eredményesség próbáján elbukva eltűnt. A körzeti megbízott közterületi szolgálatteljesítésének (amely ma is a kapcsolattartás legközvetlenebb módja, és kiváltképp ilyen volt szűk hetven éve) hangsúlyozása az évtizedek során sem veszített jelentőségéből.

1953-ban, a körzeti megbízotti szolgálatot megelőzően, majd azzal egy ideig párhuzamosan működő területfelelősi rendszerben a havi munkaidőkeret és a közterületen tartózkodás az akkori elvárásoknak megfelelően alakult. Ekkor már megjelent a váratlanság elve, amelynek lényege, hogy területfelelős a területének egyes részein történő váratlan és gyakori megjelenése már önmagában a jogellenes cselekmények megelőzését szolgálja, mert a „kártévő elemeket” (potenciális bűnelkövetőket) bizonytalanságban tartja, illetve azokat cselekményük elkövetése közben tetten érheti. Falus György r. őrnagy a következőképp nyilatkozott: „A fentiek szem előtt tartása mellett kaptunk parancsnok az I. országos őrsparancsnoki értekezleten, hogy egy területfelelősnek havonta legalább 200 órát kell eltölteni szolgálatban. Ez az óraszám irányadó azonban minden órson szolgálatot teljesítő rendőr részére is. Megállapítható, hogy a havonta teljesítendő 200 óra reális és helyes, rugalmas szolgálat-vezénnyel ez könnyűszerrel teljesíthető is. Nézzük meg, hogy mennyi napi elfoglaltságot jelent egy átlagos – 6 fős – létszámú órson a havi 200 szolgálati óra teljesítése. Határozzuk meg először, hogy mi tekinthető szolgálati órának: Az az idő, amelyet a területfelelős, járőr, objektumőr a szolgálat kivezésétől – pontosabban a szolgálat megkezdésnek időpontjától – a bevonulásig szolgálatban tölt el. Le kell azonban ebből mindenkor számítani a pihenőben eltöltött időt. A szolgálati idő tehát a szolgálati tevékenység megkezdésétől egész a bevonulás időpontjáig tart. A számítás alapjául 30 nappal álló hónapot veszünk:

- 6 nap napos szolgálat (8 óra) = 48 óra
- 20 nap szolgálat (7 óra 36 perc) = 152 óra
- 4 nap szolgálatmentes = 0 óra
- 30 nap alatt tehát összesen = 200 óra

Mindebből az tűnik ki, hogy a minden körülmények mellett a hó folyamán biztosított 4 szolgálatmentes nap és naposszolgálat teljesítésével, mely belső szolgálatot jelent, naponta átlagosan alapot véve egy rendőrnek $(152 : 20 = 7,6)$ 7 óra 36 percet kell külszolgálatban eltölteni.”³⁰

Az évtizedek során mind a szolgálatteljesítési idővel, mind pedig a közterületen tartózkodással kapcsolatos elvárások mérséklődtek. Manapság a körzeti megbízottnak egy átlagos (21 munkanappal számolt), 168 órás hónapban 117,6 órát kell összesen közterületen töltenie. Ez – 8 órás munkanapokkal számolva – napi 5,6 órát jelent.

A körzeti megbízott szolgálat megkezdésekor *személyesen vagy* – ha nem a rendőrkapitányságon, rendőrőrsön kezdi meg a szolgálatát – az élőbeszéd továbbítására alkalmas *telekommunikációs eszközön* (telefonon, EDR-rádiókészüléken) keresztül *köteles jelentkezni*

²⁹ 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás 37. pont.

³⁰ Falus György: A szolgálati órák kérdéséhez. *Rendőrségi Szemle*, 1. (1953), 2. 171–175.

a szolgálatparancsnoknál, aki tájékoztatja őt az aktuális eseményekről. A szolgálatparancsnok és a körzeti megbízott között fennálló alá-fölé rendeltségi viszony észszerűségi elveken alapszik. Kizárt ugyanis, hogy a körzeti megbízott közvetlen szolgálati előljárói (csoportvezető, alosztályvezető vagy csak egyikük) folyamatosan, a nap 24 órájában szolgálatot teljesítsenek. A közrendvédelmi szolgálati ág ellenben 24 órában, megszakítás nélkül működő szolgálati formája a szolgálatparancsnoki rendszer, így észszerű volt normában lefektetni, hogy a körzeti megbízott szolgálatkezdéskor a szolgálatparancsnoknál jelentkezzen. Ennyiben nem merül ki azonban a körzeti megbízott és a szolgálatparancsnok viszonya. Amennyiben személyi szabadságot korlátozó intézkedést olyan időszakban hajt végre a körzeti megbízott, amikor közvetlen előljárói épp nem teljesítenek szolgálatot, abban az esetben az intézkedés parancsnoki kivizsgálását a szolgálatparancsnok készíti el. Természetesen ez nem köbe vésett szabály, ugyanis előfordulhatnak és elő is fordulnak olyan helyi rendőri szervek, amelyek működésüket úgy alakították ki, hogy a személyi szabadságot korlátozó intézkedéseket, valamint a kényszerítőeszköz-alkalmazásokat hivatali munkaidőben – tehát a körzeti megbízottak szervezetszerű közvetlen előljáróinak rendelkezésre állása esetén – is a szolgálatparancsnok vizsgálja ki. A körzeti megbízott természetesen – személyesen vagy távbeszélőn – a szolgálat befejezésekor is jelentkezik a szolgálatparancsnoknál, és jelenti a részére meghatározott tevékenységek végrehajtását. A szolgálatparancsnoknak alárendelt állomány körébe tartozik többek között a közterületek és nyilvános helyek rendőri ellenőrzésére (közterületi feladatra) vezényelt közrendvédelmi állomány. Ez alatt pedig nem csupán a járőr-, valamint őrszolgálati formában tevékenykedő rendőröket kell érteni, mivel a körzeti megbízotti szolgálatot is alapvetően közterületi szolgálati formának kell tekinteni. A szolgálatparancsnok tehát köteles „a körzeti megbízottakat informálni a bűnügyi, a közbiztonsági, a határbiztonsági szempontból releváns információkról és a szolgálat ideje alatt figyelemmel kísérni a tevékenységüket”.³¹

5.8.1. A „Szolgálati Napló” vezetése

A körzeti megbízottat – valamennyi szolgálatteljesítést érintően – adminisztratív kötelezettség terheli. E körben a szolgálat megkezdésekor a Robotzsaru Neo rendszer „Körzeti Megbízotti” modul „Szolgálati Napló” menüpontjában rögzíteni köteles az *adott napra tervezett feladatait, továbbá a rögzített tevékenységek* egy nyomtatott példányát köteles magánál tartani, és egy esetleges ellenőrzés során az arra jogosult részére átadni. A szolgálat befejeztével a szolgálata alatt történt eseményekről és a végrehajtott feladatokról szintén a „Szolgálati Napló” menüpont alatt köteles beszámolni, amelyet a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető vagy a körzeti megbízotti szervezeti elem vezetője legkésőbb a következő munkanapján köteles hitelesíteni. Amennyiben az adatrögzítés a Robotzsaru Neo hibája miatt nem lehetséges, úgy azt a következő szolgálatban kell végrehajtani.

A körzeti megbízott szolgálatának és elvégzett munkájának nyilvántartása érdekében a Robotzsaru Neo rendszerben a „Körzeti Megbízotti” modul „Szolgálati Napló” menüpontja alatt szolgálatonként az alábbiakban meghatározott adatokat kell rögzítenie:

- a szolgálati idejét, helyét;
- a közös szolgálatellátást kivel folytatta (név, rendfokozat, beosztási hely);

³¹ 14/2017. (III. 24.) ORFK utasítás a szolgálatparancsnoki tevékenységről 31. pont b) alpont.

- a végzett munkát, tevékenységet, a végzett munka rövid leírását;
- a szolgálatban igénybe vett gépjármű hatósági jelzését, a kilométeróra állását, a teljesített kilométert;
- a közterületen töltött idejét;
- a szolgálatellátása során az önállóan kezdeményezett vagy hatáskörébe utalt, valamint a támogatásával végrehajtott feladatokat;
- a szolgálati állat adatait, annak alkalmazását;
- a közterületi ellenőrzést;
- a bűnügyi feldolgozó munkát;
- a működési körzetből történő elvonás idejét, okát, az engedélyt/utasítást adó parancsnok nevét, rendfokozatát, beosztását;
- az értekezletet;
- a fogadóórát, a megjelent személyek létszámát és az általuk felvetett problémákat;
- az oktatást;
- a szolgálati ideje alatt az ellenőrzését végrehajtó személy nevét, rendfokozatát, beosztását, nyílt parancsának számát, az ellenőrzés helyét, idejét és megállapításait.³²

5.9. A körzeti megbízott ellenőrzése

A körzeti megbízottak vonatkozásában megkülönböztetünk szolgálati tevékenységgel összefüggő általános vezetői ellenőrzést, azaz szolgálat közbeni ellenőrzést, cél- és átfogó ellenőrzést. Szolgálat közben vagy szolgálati tevékenységével összefüggésben a körzeti megbízottat – hasonlóan a rendőrség valamennyi hivatásos állományú tagjához – alá lehet vetni függetlenített, valamint szakmai irányítás keretében végzett ellenőrzésnek. E fejezet keretei között mellőzzük az ellenőrzésnek ezeket a formáit, csak a vezetői ellenőrzést vizsgáljuk.

5.9.1. A szolgálat közbeni vezetői ellenőrzés

Vezetői ellenőrzés keretében a közrendvédelmi szakterületért felelős vezetőnek havonta legalább egy, míg a körzeti megbízotti szervezeti elem vezetője havonta legalább két alkalommal ellenőrzi a körzeti megbízotti tevékenységet. Az ellenőrzéseket úgy kell ütemezni, hogy *azok félévente valamennyi körzeti megbízottat érintsék*. A körzeti megbízotti szervezeti elem vezetője köteles az ellenőrzéseinek felét a hivatali munkaidőn túl végrehajtani.

5.9.2. Céllenőrzés

A céllenőrzést valamennyi körzeti megbízott esetében a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető, valamint a körzeti megbízotti szolgálati elem vezetője – egy évre előre elkészített, a kapitányságvezető jóváhagyásával ellátott ellenőrzési terv alapján – hajtja végre, *évente egy alkalommal*. A céllenőrzés sajátossága, hogy terjedelmét tekintve a szolgálat közbeni és az átfogó

³² 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás 32. pont.

ellenőrzés közé tehető. Ennek megfelelően szélesebb körű, mint a szolgálat közbeni ellenőrzés, de az átfogó ellenőrzéssel ellentétben nem mindenre, hanem csak a körzeti megbízotti munka egy-egy elemére kiterjedő.

Közelebbről nézve a célellenőrzés az alábbiakra terjed ki:

- a körzeti megbízott intézkedéseinek jogszerűségére és szakszerűségére;
- a szolgálati állatok tartásával kapcsolatos kötelezettségek teljesítésére;
- a szolgálati okmányok vezetésének szakszerűségére;
- az ügyiratok feldolgozásának rendjére;
- együttműködési, kapcsolattartással összefüggő kötelezettségek teljesítésére.

A célellenőrzés során tapasztalatról jegyzőkönyvet kell készíteni. Feltárt hiányosságok esetén az azok megszüntetésére tett intézkedéseket a célellenőrzést követő egy hónap múlva utóellenőrzés keretében kell felülvizsgálni.

5.9.3. Átfogó ellenőrzés

Az átfogó ellenőrzés célja, hogy komplex tevékenységet végző körzeti megbízott szolgálatellátásának minden területét időszakonként visszatérő jelleggel összevessék a kitűzött célokkal, valamint a jog- és szakszerű feladatellátás követelményével. A kapitányságvezető és a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető két évre előre ellenőrzési tervet készít, amelyet a kapitányságvezető jóváhagyása után tárgyév január 31-ig fel kell terjeszteni a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság rendészeti rendőrfőkapitány-helyettesének. Ez alapján – ha van, akkor a körzeti megbízotti csoport vezetője bevonásával – két évente az említett vezetők kötelesek átfogó ellenőrzéseket tartani úgy, hogy a *két év alatt minden körzeti megbízott legalább egyszer* ellenőrzés alá kerüljön. Az átfogó ellenőrzésről, annak *időpontja előtt legalább 10 munkanappal* a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető köteles a körzeti megbízottat a felkészülés érdekében *írásban értesíteni*. Ennek célja, hogy a körzeti megbízott kellő alapossággal fel tudjon készülni az ellenőrzésre. Átfogó ellenőrzést a hat hónapos ideiglenes megbízás, valamint a kinevezést követően hat hónapon belül nem lehet kezdeményezni.

Mindezek alapján az átfogó ellenőrzés kiterjed:

- a fegyverzet, a felszerelés, a gépjármű, az irodai és híradástechnikai eszközök meglétére, alkalmazhatóságára, karbantartottságára;
- a szolgálati állatok tartásával kapcsolatos kötelezettségek teljesítésére;
- a szolgálattervezés, -szervezés, -ellátás módjára;
- a szolgálati okmányok vezetésének szakszerűségére;
- az ügyiratok feldolgozásának rendjére;
- az intézkedési tevékenységre, annak jogszerűségére, szakszerűségére (így különösen a személyes szabadságot korlátozó intézkedések, szabálysértési feljelentés, helyszíni bírság, közigazgatási hatósági bírság);
- a körzet bűnügyi, közbiztonsági, közlekedési viszonyaira, a körzeti megbízott ezekkel kapcsolatos tevékenységére;
- a megelőző, tájékoztató jellegű tevékenység végrehajtására;
- az önkormányzatokkal, lakossági és civil szervezetekkel, a társszervekkel és honvédelmi szervekkel való együttműködésre, kapcsolattartásra;
- a polgárőr-egyesületekkel, az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek munkáltatóival való együttműködés értékelésére;

- a multikulturális környezetben végrehajtott megelőző-védelmi intézkedések alakulására;
- a kisebbségi önkormányzatokkal való együttműködéssel kapcsolatos feladatokat tartalmazó közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott tevékenységekre;
- a feltárt hiányosságok megszüntetésére, feladatmeghatározásra.

Az átfogó ellenőrzés során tapasztaltokról jegyzőkönyvet kell készíteni. Feltárt hiányosságok esetén, azok megszüntetését az átfogó ellenőrzést követő két hónap múlva utóellenőrzés keretében kell felülvizsgálni.

5.10. Az „Év Körzeti Megbízottja” elismerés

Az „Év Körzeti Megbízottja” elismerést – amelyből évente egy adományozható – a körzeti megbízotti tevékenységben *kiemelkedő és huzamosabb időn át magas színvonalon nyújtott teljesítmény elismerése* céljából hozták létre. Az elismerést és az azzal járó tárgyjutalmat³³ az országos rendőrfőkapitány ünnepélyes keretek között – az „Év Rendőre” cím átadásával azonos időpontban, a rendőrség napja alkalmából – adja át.

Az „Év Körzeti Megbízottja” elismerés odaítélésének kritériumai:

- a rendőrség hivatásos állományában eltöltött, legalább 10 év tényleges szolgálati idő;
- a körzeti megbízotti beosztásban eltöltött legalább 5 év szolgálati idő;
- kiemelkedő szakmai munka;
- magas szintű területi és személyi ismeret;
- példamutató magatartás a munkában és a magánéletben;
- a magas szintű bűnmegelőző, család- és ifjúságvédelmi, illetve baleset-megelőzési tevékenység;
- a helyi lakosság véleményét tükröző, az önkormányzat által megfogalmazott támogató vélemény.

Az elismerésre a budapesti rendőrfőkapitány két fő, a megyei rendőrfőkapitányok megyénként egy fő körzeti megbízottat terjeszthetnek fel az ORFK Rendészeti Főigazgatóságra minden év február 15-ig. A jelöltek közül az elismerés odaítélésére külön erre a célra létrehozott bizottság tesz javaslatot döntési jogosultsággal rendelkező országos rendőrfőkapitány részére. A bíráló bizottság elnöke a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes (rendészeti főigazgató), tagjai pedig a személyügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes (személyügyi főigazgató), az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály vezetője, valamint az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály Közterületi és Őrszolgálati Osztályának vezetője. A bírálóbizottság a jelöltek személyére vonatkozó, indokolással ellátott javaslatát minden év március 14-ig felterjeszti az országos rendőrfőkapitánynak. Az elismerésben részesült körzeti megbízott nevét közzéteszik a rendőrség hivatalos honlapján.

³³ Egy darab tizennégy karátos arany pecsétgyűrű, amelynek pajzs részén a rendőrség címere helyezkedik el, a gyűrű peremének belső oldalán a következő gravírozott felirat kap helyet: „Év Körzeti Megbízottja 20.. (évszám)”.